

Direnifin Altyapısını Yeniden İnşa Etmek

Anarşist Ekonomi Tartışmaları (32)

Jeff Shantz

09.10.2018

İçindekiler

Olasılıklar	8
Düşünceler	12

İçinde bulunduğumuz ekonomik kriz her geçen gün kendini daha fazla hissettirirken; bu kriz durumunun, yıkmaya çabaladığımız bu ekonomik ve siyasal düzenden bir çıkış anı olabileceği sık tartışılanlar arasında. Ancak tartışmaların göz ardı etmemesi gereken bir boyutu var. Ekonomik kriz kendisini biz ezilenlere dayatırken ve kaçınılmaz şekilde krizin faturası ezilenlere kesilmeye çalışılırken; bizim de bu durumdan çıkış için ne gibi pratikler sergileyebileceğimizi konuşmak ve dahası yapmak. Jeff Shantz'ın Direnişin Altyapısını İnşa Etmek, isimli makalesi işte böyle bir süreçte Anarşist Ekonomi Tartışmaları dizisinde paylaştığımız bir makale. Taban örgütlenmesi ve sendika çalışmalarında deneyimli bir anarşist ve daha önce Anarchy, Social Anarchy, Green Anarchy, Earth First! gibi dergilerde de bulunmuş Jeff Shantz'ın yazısı, bir yandan yamsal örgütlenmelerin toplumun politizasyonundaki öneminden

bahsederken, öte yandan da muhalefetin geleneksel yapılarının çalışma sınırlarını genişletmesine odaklanıyor.

Anti-kapitalist ve alternatif küreselleşme hareketlerinin, ne istemedikleri konusunda çok net oldukları ama ne istedikleri konusunda net olmadıkları söyleniyor. Son zamanlardaki hareketler, amaçladığımız alternatif dünyaya bakışlarını uygulamaya koyan düşünsel ve eylemsel pratikleri sürdürmek konusunda kesinlikle öncekiler (1910'lar ve 30'ların işçi hareketi; 60'lar ve 70'lerin toplumsal hareketleri) kadar etkili olmadılar. Meslektaşım Alan Sears bugünkü yetersizliği “muhalefetin altyapısındaki” düşüşe bağlıyor. Seattle'da 1999'dan sonra olduğu gibi anti-kapitalist hareketlerin büyüme olasılığı karşısında örgütlenme meselesi ve çeşitli faaliyetlerin birbirleriyle ve toplumsal dönüşümü amaçlayan daha geniş hareketlerle ilişkileri daha acil hale geliyor. Yine de resmi ya da gayri resmi, kökleri işçi-sınıfı topluluklarında olan dayanıklı örgütlerin olmayışı umutsuzluğa ya da alternatif küreselleşme gruplarının çoğunda olduğu gibi alt-kültürlere geri çekilmeye neden oluyor. Bugün, sadece eylemcileri ve örgütleyenleri değil, özellikle mevcut krizden feci halde etkilenen işçi sınıfından

yoksul insanları ayakta tutmak için “direnişin altyapısını” yeniden inşa etmeye acilen ihtiyacımız var.

“Muhalefetin altyapısı” kavramı toplumsal hareketlerin isyanın spontan ifadelerinin ötesine geçip mobilizasyon ve muhalefeti sürdürürken yararlandığı bütün kaynakları ifade eder. Muhalefetin altyapıları çoğu zaman, STK’lar ya da sendikalar gibi ana akım ya da reformist grupların radikal gruplara kendi amaçları için ayırdığı kaynakları içerir. Alan Sears bu kavramı uyarlayarak, hareketlerin ortak belleklerini sürdürme kapasitelerini geliştirmek, kolektif tasavvuru inşa etmek, tartışma ve analiz yapmak için kullandıkları her çeşit pratikler anlamında kullanıyor. Örnek olarak sendikalar ve sosyalist parti örgütlerindeki sol beyazları veriyor ve ekliyor: “Muhalefetin altyapısını yeniden inşa projeleri ve sosyalizmi yeniden canlandırmak bir bütün olarak birbirine bağlıdır.” Bunlar açıkça sınırlı ve sorunludur.

Bu yaklaşım resmi politik örgütleri vurguluyor. Bense yoksul ve işçi sınıfı toplulukların ihtiyaçlarını karşılamak adına, resmi ya da gayri resmi, toplumsal kurumlara öncelik verilmesi gerektiğini savunuyorum. Günümüzde direnişin altyapıları sosyal merkezleri, barınma inisiyatiflerini, paylaşma sofralarını, ulaşımı, topluluk medyasını, özgür okulları, kitabevlerini, kafeleri, barları ve klüpleri içerebilir.

Ehrlich anarşistlere önce alternatif kurumları geliştirmelerini telkin ediyor. Bunlar, eski toplumun bağlamında yeni toplumun bir benzeri şekilde ifade ettiği aktarım kültürünün yapı taşlarıdır. Örgütleyenler bu yapılar içerisinde sürdürülebilir topluluklar oluşturmak için gereken temel ihtiyaçları karşılamaya çalışabilirler. Sears, 11 Eylül 2001 sonrası politik karşı saldırı tarafından gelişimi yarıda kesildiği için şu anda muhalefetin altyapısının çok zayıf olduğuna dikkat çekiyor.

Anarşistler insanların spontan örgütlenme kapasitelerini hep vurgularlar ama “spontan” gözükən şeyin önceden var olan kapsamlı radikal pratikler temelinden geliştiğini de kabul ederler. Önceden var olan deneyimler ve ilişkiler olmadığında insanlar, toplumsal ayaklanmanın harareti içinde anlaşmazlıkları gidermek ya da eski disiplinli öncü örgüt anlayışına dönmek durumunda kalırlar. Özgürleştirici toplumsal dönüşüm, herhangi bir isyan öncesinde radikal değişime aktif katılım deneyimi ve eski toplumun kabuğunda yenisini inşa etmek için önceki yapıları geliştirmek gerektirir.

Özgür okullar olsun işgal evleri ya da karşı-medya olsun birçok alternatif kurum alternatif toplumsal altyapıları geliştirmek için bir araç olarak ağlar oluşturur. Günümüzdeki projeler hala çok yeni. Belki yeni medya faaliyetleri ve internet ağları hariç hiçbi-

ri pratik alternatifler önerebilecek ölçüğe ulaşmadı. Yine de hepsi birden, onları ortaya koyan projelerin çok ötesine geçebilecek pratik alternatiflerin yapı taşlarını inşa ediyorlar.

**

Olasılıklar

Tabii ki her bir topluluk, mahalle ya da bölgenin acil ele alınması gereken sorunları vardır. İnsanlar ihtiyaçlarının ne olduğunu kendileri kararlaştıracaklar. Toronto’da direnişin altyapısını oluşturma çabaları konusunda kendi deneyimim üzerinden bunu açıklayabilirim. Sınırlı kaynaklarımızı etkili yönlendirmek için birkaç öncelikli toplumsal mücadele alanına odaklanmayı kararlaştırdık. Anti-faşizm kapsamında faşistlerle sokak kavgasına girmedik ama ABD/Kanada sınır polisine karşı artan göçmen gözetimlerini durdurmaya çalıştık. Anti-yoksulluk çalışması, çeşitli mahallelerde kiracı birliklerini ve diğer toplum temelli örgütleri güçlendirmenin yanı sıra, Yoksulluğa Karşı Ontario Koalisyonununun başı çektiği, devletten sınırlı talepleri olan Ücretleri Arttır kampanyasına destek verdi.

Alternatif küreselleşme örgütleyicileri işçi mücadelelerinde, Kuzey Amerika’daki birçok küreselleşme karşıtı örgüt için olduğu kadar sendikalar için alışılmamış olan ilginç gelişmelere katkıda bulundu-

lar. Sendikalarda ve diğ er işyeri örgütlerinde anti-kapitalist bir perspektif geliştirmek, gerçekten de alternatif küreselleşme eylemcilerinin genelde ihmal ettiği amaçlardan biri. Birçok sol grup enerjilerini sendika seçimlerinde aday listeleri oluşturmaya ya da muhalefet kurultaylarına odaklarken, taban örgütünü ve militanlığı geliştirmek için yapılacak birçok iş var. Sendika yönetimi ne yaparsa yapsın, bütün yereller ve işyerleri çapında militan ve mobilize taban hareketi inşa etmediğimiz sürece örgütlü işçilerin gerçek gücünün ortaya çıkmayacağını savunuyoruz.

Dahil olduğum birkaç girişimden biri acil servis idi: yoksul ve işçi sınıfı bölgelerinde sendikalı olmayanlarla doğrudan dayanışma eylemleri yapan sendika üyelerinden oluşan hızlı-cevap ağları. Toronto'da, hem grev dayanışmasını koordine etmek ve hem de işi olan, olmayan, sendikalı, sendikasız işçiler arasında bir öz-örgütlenmenin oluşmasına yardım etmek için bir acil servis oluşturuldu.

Acil servis bütün resmi sendika yapılarından bağımsız ve sıradan işçilere, sendikasız işyerlerinde çalışan işçilere ya da işsizlere açıktır. Acil servis patronların her türlüüne karşı doğrudan eylemi destekler. Kanada kapsamında göçmen dayanışması, kiracı koruması, işgal evi hakları ve sosyal yardım konularında doğrudan eylemlere, yasallığı umursamayan

oldukça fazla sayıda taban-sendikacıyı mobilize ederek çok önemli destek sağladı. Eylemlerinin kapsamı belirli kolektif anlaşmalarla ya da işyerleriyle sınırlı olmayan acil servis, işyeri eylemlerindeki savunmanın yanı sıra topluluklar için de mobilize oluyor. Sadece Ontario işçileri, acil servis ile birlikte birçok insanın sınır-dışı edilmesini engelledi, ev boşaltmaları durdurdu, grevlerde kazanım sağladı ve reddedilen insanların sosyal yardım haklarını kazandı. Bu örneklere dayanarak Peterborough ve Montreal'deki işçiler yakın zamanda kendi şehirlerinde acil servis ağlarını kurmaya başladılar. Montreal'de bir araya gelen Güvencesiz İşçiler Ağı öncelikle örgütsüz ve işsiz işçiler arasında örgütleniyor.

Önceki sendikamda yoksulluk-karşıtı bir çalışma grubunun oluşturulmasına yardım etmiştim. Sendika, sendika içinden ve dışından üyeleri olan çalışma grubuna bir ofis, telefon ve diğer kaynakları verdi. Çalışma grubu geleneksel sendikacılığın beklentilerinin ötesinde eylemler yapıyor ve üye olsun olmasın, icra, ev sahibi, patron ve polisle ya da sosyal yardımlar ve diğer devlet bürokrasisi konusunda sorun yaşayanlarla dayanışma gösteriyor. Resmi formların doldurulmasından kazıkçı bir işverene ya da ev sahibine karşı doğrudan eyleme kadar her konuda dayanışma içindeler. Etkilenenler kendi durumlarına en iyi nasıl yaklaşılacağına kendileri karar veriyor

ve çalışma grubunun kaynakları ve insanları ile birlikte karar işletiliyor. “Olağan kanalların” neredeyse hiçbir zaman yoksulların lehine işlemediğini bilen çalışma grubu, insanların ihtiyaçları için ne gerekiyorsa yapmak konusunda kararlı. Sendika üyelerinin ifadesiyle, sendika kaynakları sadece pazarlıklar için kullanılmaz, işçi sınıfı topluluklarının kaynaklarıdır ve direnişin altyapısının bir parçasıdır.

Bunlar sadece ilk elden deneyimlediğim örnekler. Henüz sosyal merkezlerden, paylaşma sofralarından, barınma ve yerleşim inisiyatiflerinden bahsetmedim.

Düşünceler

Radikal mücadelelere ve dönüşüme sadece düşünsel olarak değil örgütsel olarak da hazır olmalıyız. Direnişin altyapısı, isyan dönemlerinde ve sonrasında insanların radikal toplumsal değişimi sürdürmesinin bir aracıdır.

Sendikalı bir ailede büyüyen bir çocuk olarak, üyelerin güzel zamanları paylaşmak, tartışmak, oynamak ve arkadaşlık için bir araya geldiği bir çok özel gün hatırlıyorum. Bu etkinlikler üyelerin ve ailelerinin, paylaştıkları kültürün, topluluğun ve karşılıklı yardımlaşma pratiğinin maddi ve manevi faydasını gördükleri mekanlar sağlıyordu. Fabrikada çalışmaya başlayıp yerele üye olduğum dönemde ise bu etkinliklerin ve mekanların çoğu geçmişte kalmıştı. Darda kalan iş arkadaşlarım dayanışmayı ve desteği yerelin ortak mekanları yerine çoğu zaman, hortlayan dinde ve muhafazakar klüplerde buluyorlardı.

Belki de sağın 1980'ler ve 1990'larda yaptığı başarılı örgütlenmeden çıkarılacak derslerden biri budur. İhtiyaç ve kriz zamanlarında evangelist kiliseler

kapitalist yabancılaşmaya karşı kurumsal destek ve duygusal savunma sağladılar (tabii ki muhaliflerin taklit etmeyeceği yollarla). Birçok tarikat üyelerine gıda, giyecek ve barınma sağlıyor. Birçoğu cemaatlerinden birinin evini inşa etmek için yüzlercesini mobilize edebiliyor. Sol bu altyapı kapasitesini geliştirmek konusunda aktif değildi ama biz kendi mahallelerimizde bunu yapmalıyız.

Direnişin altyapısı insanları alternatif toplumsal mekanlar yaratmaya teşvik eder ve özgürleştirici kurumlar, pratikler ve ilişkiler buralardan beslenir. Daha kapsamlı toplumsal dönüşümü teşvik eden kurumların yaratılmasıyla ekonomik ve politik öz-yönetimlerin başlangıçlarını içerirler. Aynı zamanda bazı bireysel ve kolektif hayatta kalma koşullarını ve şimdiden büyümeyi sağlarlar. Dünyayı değiştirmenin yolu devleti ele geçirmekten değil insanların kişisel ve kolektif güçlerini geliştirebilecekleri imkanlar yaratmaktan geçer.

Direnişin altyapıları belirli toplulukların, mümkün olduğu kadar egemen devlet ve kapitalist yapılara alternatif olan ama işleyen, ekonomik ve toplumsal sistemler inşa ettiği durumlar yaratır. Topluluğun gıda, barınma, iletişim, enerji, ulaşım, çocuk bakımı, vb. ihtiyaçlarını karşılamak konusunda en azından bir başlangıç noktası sunan alternatif kurumlar etrafında örgütlenirler. Bu

kurumlar devletin ve sermayenin egemen ilişkilerine ve kurumlarına karşıdır ve onlardan bağımsızdır. Bürokratik sendikalar ya da siyasi partiler gibi işçi sınıfının “resmi” organlarına karşı da mücadele edebilirler. Bu kurumlar uzun vadede resmi yapıların yerini almak niyetiyle kısa vadede onlarla mücadele eder.

Genelde iyimser politikaların sorunu, bugünün hiç durmadan kendini geleceğe dayatmasıdır. Bu kurumların, kapitalizmin kabuğunda ortaya çıkmış oldukları için lekelenedikleri hep hatırlamak gerekir. Bu doğum onlarda geçmişin izini bırakır. Ayrıca etki alanlarını ve kapsamlarını sınırlamak ve sürdürülme kapasitelerini aşındırmak için baskı yapar. Aynı zamanda, bir isyan olacağını ya da başarılı olup olmayacağını bilemeyeceğimiz için şimdiden, yaşamak istediğimiz ilişki biçimlerine yakın durumları yaratmak için çaba harcamaya değer. Geniş kapsamlı tasavvurumuzu ifade eden alternatif kurumların ve ilişkilerin yaratılması kendi başına arzulanan bir şeydir. Yeni toplumu inşa etmeye devam ederken, şimdiden daha özgür ve güvende yaşayabileceğimiz mekanları özgürleştirmek ya da yaratmak önemlidir.

Tabii ki bu yaklaşımın sınırları vardır ve çoğu kişi alternatif örgütlenme biçimlerinin yavaş yavaş mevcut iktidar biçimlerinin yerine geçeceği fikrine şid-

detle karşı çıkar. Herhangi bir noktada bu alternatifler mevcut iktidar biçimlerine karşı gerçek bir tehdit oluşturursa, aşırı olması muhtemel bir polis şiddetiyle karşılaşacaktır. Bu mekanların savunulması gerekecektir. Onların varlığı üzerine olan çatışma bizzat, diğer dönemlerde gördüğümüz beklenmedik radikal ayaklanma biçimlerini üretebilir.

Bazılarının umduğu gibi iktidar kurumlarına aldırmamak yeterli değildir. Kapasitelerinin ve güçlerinin aşındırılması ve azaltılması gerekir. Geçmiş deneyimlerin öğrettiği birşey daha vardır: Varlığını öncelikle bir karşı-kültür ifadesi olarak ortaya koyan hareketler ya karşı kültür unsurlarının metalaştığı ve kapitalist değişim mantığı ile çevrelendiği, saf değiştirmenin bildik tehditleriyle karşılaşır ya da karşı-kültürler basitçe yok sayılır, “kendi haline bırakılarak” müsamaha edilir.

Direnişin bu altyapılarının ne kadar dayanabileceği sorusu tartışmaya açıktır. Bazıları düştü, bazıları devam ediyor ve serpiliyor. Maalesef bazıları sekterliğe ya da rekabetçiliğe yenildiler. Diğer bazıları imkan, kaynak ya da emek yetersizliği nedeniyle çöktü. Çoğu belirli ihtiyaçlar karşılandığı anda sonlanıyor. Diğer bazıları, yeni sorunlar ve kaygılar ortaya çıktıkça, başladıklarından farklı bir biçime evrildiler ya da dönüştüler. Neredeyse hepsi başka yeni projeleri doğuruyor. Çoğu, yoksulluğa-karşı, göçmen dayanış-

ması ya da barınma inisiyatifleri gibi önceden var olan projelere katılımı teşvik etti. Fakat genel olarak böyle mekanlarda deneyimlenen ve beslenen özgürlük çok kırılğan ve belirsiz.

Statükoyu kaldırmak, bir yere kadar egemen toplumsal ilişkileri reddetmeyi gerektirir. Topluluklar, toplumsal ve ekonomik güçlerini geri kazanabilecekleri ve bu güçleri kendi kolektif çıkarları için kullanabilecekleri şekilde toplumsal kurumları yeniden örgütlemeye çalışabilirler. İnsanların kendi geliştirdiği, doğrudan kontrol ettiği ve bu yüzden onların ihtiyaçlarına duyarlı olan alternatif bir toplumsal alt-yapı arayışına girebilirler. Böyle bir yaklaşım, politikacılara verilen otoriteye ve onların efendileri olan şirketlerine karşı sağlam bir duruştur. İşyerleri, okullar, kilise ve hatta aile gibi hiyerarşik yapılara karşı da sözünü söyleyebilir. Buna katkıda bulunabilecek olan becerileri ve imkanları geliştirmek önemlidir.

Hareketlerin günlük meseleleri çözerken kullandığı perspektif ve pratikler, bize insanların deneyimleriyle ve ihtiyaçlarıyla örtüşen örnekler sunmamız gerektiğini hatırlatıyor. Ek olarak, alternatif ve güvenilir örgütlenme mekanları ve pratikleri sunmayan bir hareket marjinal kalmaya ve kaybetmeye mahkumdur.

Bu hayatta kalma pratikleri kapitalizme karşı gerçekçi alternatiflerin geliştirilmesi için yol gösterici-

dir. Bu faaliyetlerinin otonom olarak gelişmelerine ve genişlemelerine izin veren daha büyük mekanları nasıl yaratacağı sorusu, zorlu bir görev olarak karşımızda. Otonom gelişmeyi destekleyen güçler ve kapitalizmin içinde değer(siz)lenmeye yönelten güçler arasında durmadan devam eden bir çekişme var.

Anarşist Kütüphane

Jeff Shantz

Direnişin Altyapısını Yeniden İnşa Etmek
Anarşist Ekonomi Tartışmaları (32)

09.10.2018

Çeviri: Özgür Oktay - Bu yazı Meydan
Gazetesi'nin 46. sayısında yayınlanmıştır.

tr.anarchistlibraries.net